

Utlåtande 2009:122 RVI (Dnr 326-158/2009)

Ett idrottsligt äldreaktivitetsstöd

Motion av Jari Visshed m.fl. (s) (2009:2)

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande
Motion (2009:2) av Jari Visshed m.fl. (s) om Ett idrottsligt äldreaktivitetsstöd anses besvarad med vad föredragande borgarråd anför i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Ewa Samuelsson anför följande.

Ärendet

Jari Visshed m.fl. (s) har skrivit en motion (2009:2) om ett idrottsligt äldreaktivitetsstöd och föreslår att kommunfullmäktige beslutar:

- att ge idrottsnämnden i uppdrag att, i samarbete med äldre- och ungdomsnämnden utforma ett äldreaktivitetsstöd i enlighet med motionen,
- att ge idrottsnämnden i uppdrag att utforma ett system för nolltaxa för äldres idrottande på stadens anläggningar,
- att ge idrottsnämnden i uppdrag att utreda möjligheten till utökad beläggingsgrad på idrottsanläggningarna, genom nolltaxa på särskilda tider eller i vissa anläggningar,

- att utformningen av arbetet ska ske i samarbete med pensionärsföreningarna,
- att idrottsnämnden tillförs för arbetet med äldreaktivitetsstödet och nolltaxan ytterligare 5 mnkr i enlighet med socialdemokraternas budgetförslag,
- att Stockholm Business Region ges i uppdrag att i samverkan med Stockholms Idrottsförbund verkar för att fler idrottsliga seniortävlingar förläggs till Stockholmsregionen.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, idrottsnämnden, äldrenämnden, stadsdelsnämnderna Enskede-Årsta-Vantör och Östermalm samt Stockholm Business Region AB. Kommunstyrelsens pensionärsråd har tagit del av ärendet vid sitt sammanträde den 5 maj 2009. Stockholm Business Region AB har inkommit med kontorsyttrande som svar på remissen.

Stadsledningskontoret bedömer att det blir svårt för idrottsföreningarna att ta ansvar för äldres motionerande eftersom det huvudsakligen skulle ske på dagtid. Tillgången på befintliga idrottslokaler för ytterligare verksamhet är dålig då skolorna är nyttjare på dagtid och föreningarna på kvällar. Att erbjuda äldre personer en nolltaxa skulle innebära att övriga grupper skulle få stå tillbaka när det gäller att kunna boka tider i idrottsanläggningar. Många pensionärer deltar idag i de motionsaktiviteter som genomförs i stadens sim- och idrottshallar. För att nå fler tillämpas också en subventionerad taxa för pensionärer på flertalet av aktiviteterna i simhallarna. Idrottsnämnden har inlett ett samarbete med äldreförvaltningen, vissa stadsdelsförvaltningar och pensionsorganisationerna för att få fler äldre att motionera.

Idrottsnämnden instämmer i motionärernas beskrivning av de hälsofrämjande effekter som motion och aktivitet i föreningsliv har. Nämnden har i verksamhetsplanen för 2009 fått i uppdrag ”att utarbeta en långsiktig plan för hur stockholmarna ska motionera mer”. I det arbetet kommer olika målgruppers nuvarande ”motionsstatus” att beskrivas och förslag på aktiviteter som ökar motionerandet. Självklart kommer föreningar och intresseorganisationer att involveras i arbetet. Många pensionärer deltar idag i de motionsaktiviteter som genomförs i stadens sim- och idrottshallar. Ett arbete har också inletts tillsammans med äldrenämnden, vissa stadsdelsförvaltningar och pensionsorganisationerna för att få fler äldre att motionera. När det gäller uppdraget att

utreda ett äldreaktivitetsstöd och nolltaxa ser nämnden problem att idrottsföreningar inte i någon större utsträckning kommer att kunna ta ett ansvar för äldre motionerande. Ett extra aktivitetsstöd har troligtvis inte några större effekter för att skapa en ökad aktivitet för de äldre.

Äldrenämnden anser att det är viktigt att stadens äldre ges möjlighet till att delta i olika former av kulturell- och idrottslig verksamhet. Att hälsofrämjande aktiviteter så som kultur och motion i olika former har en positiv inverkan på individen, oavsett ålder, är vetenskapligt belagt. Äldrenämnden konstaterar att gruppen äldre är stor och deras behov och förutsättningar varierar. Vid planering av olika hälsofrämjande aktiviteter är det angeläget att se till målgruppen och hur denna bäst kan få sina behov tillgodosedda. Äldrenämnden planerar att göra en genomlysning av vilka hälsofrämjande aktiviteter som idag erbjuds äldre i ordinärt boende med hemtjänst.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd anser att det är positivt med alla hälsobefrämjande insatser som anordnas för alla målgrupper inklusive äldre och är positiv till införande av nolltaxa för målgruppen. Detta skulle kunna utgöra ett bra komplement till de aktiviteter som erbjuds inom äldreomsorgen. För äldreomsorgens vidkommande är det angeläget att de äldre som har svårt att ta sig till och från platser för att delta i aktiviteter får dessa tillgodosedda på annat sätt.

Östermalms stadsdelsnämnd anser att det är viktigt att stadens äldre ges möjlighet att delta i olika former av kulturell och idrottslig verksamhet. Mäniskor är olika och de som har varit aktiva och deltagit i olika aktiviteter och sociala sammanhang som unga förblir oftast så även när de blir äldre. Att vara en aktiv motionsutövare eller en mer inaktiv person handlar om livsstil. Informationssatsningar kan få en del att ändra en mindre bra livsstil till en mer hälsosam sådan. Men det är alltid den enskildes egna beslut som avgör. Att försöka påverka en person med en ohälsosam livsstil är i och för sig en utmaning, men att generellt införa ett nolltaxesystem för äldre är inte vad som krävs för att motivera dessa personer till att bli mer aktiva motionsutövare. Nämnden anser att det är rimligt att den enskilde själv betalar en avgift för att delta i olika fritidsaktiviteter.

Stockholm Business Region AB samverkar, inom ramen för Stockholm Visitors Board uppdrag, med Stockholms Idrottsförbund. Möjligheten att erhålla intäkter från sponsorer och entrébiljetter är begränsade inom internationella senioridrottsliga evenemang. Samtidigt är kostnaden för exempelvis upplåtelsen av arenor densamma som för andra typer av evenemang. Stockholm Visitors Board stödjer internationella senioridrottsliga evenemang då dessa har en stor betydelse för besöksnäringen i Stockholm. Masters EM i simning som

arrangerades på Eriksdalsbadet 2005 var ett sådant exempel. Ett annat är Veteran VM i bordtennis som kommer att arrangeras i Stockholm Globe Arenas arenor 2012.

Kommunstyrelsens pensionärsråd har ingen erinran.

Mina synpunkter

Stockholmarna lever allt längre och friskare. Staden erbjuder ett rikt utbud av kultur och fritidsaktiviteter, vilket möjliggör ett aktivt liv. Hälsofrämjande aktiviteter såsom kultur och motion i olika former har en positiv inverkan på individen, oavsett ålder. Därför är det viktigt att stadens äldre ges möjlighet till att delta i olika former av kulturell- och idrottslig verksamhet.

Gruppen äldre, personer över 65 år, är långt ifrån en homogen grupp och deras behov och förutsättningar varierar. En del är friska och klarar sig självständigt medan andra är svårt sjuka och har ett stort omvårdnadsbehov. De som har levt ett aktivt liv och deltagit i olika aktiviteter och sociala sammanhang, tenderar att fortsätta på samma sätt när de blir äldre. Att vara en aktiv motionsutövare eller en mer inaktiv person handlar om livsstil. Informations-satsningar kan få en del att ändra en mindre bra livsstil till en mer hälsosam sådan. Men det är alltid den enskildes egna beslut som avgör.

Det är rimligt att den enskilde betalar en avgift för att delta i olika fritidsaktiviteter. Det är knappast troligt att särskilt många skulle ändra sitt beteende och börja idrotta även om ett nolltaxesystem infördes. Ett sådant system skulle dessutom innebära att övriga grupper skulle få stå tillbaka när det gäller att boka tider i idrottsanläggningar.

Många pensionärer deltar idag i de motionsaktiviteter som genomförs i stadens sim- och idrottshallar. Idrottsnämnden har inlett ett samarbete med äldre-nämnden, vissa stadsdelsnämnder och pensionärsorganisationerna för att få fler äldre att motionera. Broschyren "Träna dig till livskvalitet! – aktiviteter för seniorer" beskriver de kurser och "drop-in"-aktiviteter som genomförs i sim- och idrottshallarna. En aktivitetsdag i Åkeshovshallen för Kungsholmens stadsdelsnämnd och en speciellt framtagen MåBra-kurs "MåBra-Senior" är andra exempel på vad som hittills åstadkommit. För att nå fler tillämpas också en subventionerad taxa för pensionärer på flertalet av aktiviteterna i simhallarna. Förhoppningen är att det inledda samarbetet kommer att leda till både ett ökat deltagande och fler aktiviteter för stadens äldre medborgare. Äldrenämnden kommer också att göra en genomlysning av de motionsaktiviteter som erbjuds äldre i staden med någon form av hemtjänst. Utifrån resultatet kommer vidare planering att göras.

Äldre som tidigare varit aktiva i olika former kan vara behjälpta av att få lokal information om de aktiviteter som finns att tillgå. De uppsökande hembesök som staden erbjuder alla som fyllt 75 år är ett ypperligt tillfälle att informera om de hälsofrämjande aktiviteter som finns att tillgå i närområdet.

Så gott som samtliga stadsdelsnämnder har träffpunkter som vänder sig till äldre boende i stadsdelsområdet. En del stadsdelsförvaltningar har flera träffpunkter i stadsdelsområdet. Aktiviteter som pågår varierar i stort men exempel på hälsofrämjande aktiviteter är bland annat promenadgrupper, stavgång, gymnastik, dans m.m.

En grupp äldre har stora behov av hjälpinsatser i form av service- och omvårdnadsinsatser. Denna grupp äldre är antingen boende i ordinärt boende eller i någon form av särskilt boende såsom servicehus eller vård- och omsorgsboende. Deras individuella behov av olika typer av aktiviteter, utevistelse m.m. ska biståndshandläggaren beakta i behovsbedömningen. Av genomförandeplanen ska det framgå hur utföraren planerar att tillgodose den äldres individuella behov av hälsofrämjande aktiviteter.

Äldrenämnden och kulturnämnden har tagit initiativ till ett samverkansprojekt för att genomföra särskilda kulturinsatser inom äldreomsorgen i enlighet med budget 2008. Projektet, Kultur för äldre, genomfördes 2008 som ett pilotprojekt i stadsdelsområdet Rinkeby-Kista. Projektet "Kultur för äldre - Hälsofrämjande aktiviteter" fortsätter som ett samverkansprojekt mellan äldrenämnden och kulturnämnden under 2009. Projektet inkluderar nu samtliga stadsdelsområden och omfattar även motionsaktiviteter. Hälsans betydelse för individens välmående kommer att vara i fokus.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Motion (2009:2) av Jari Visshed m.fl. (s) om Ett idrottsligt äldreaktivitetsstöd

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Roger Mogert* (s), *Yvonne Ruwaida* (mp) och *Ann-Margarethe Livh* (v) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar att

1. I huvudsak bifalla motionen
2. Därutöver anföras

Den fysiska aktiviteten bland Stockholms äldre är alltför lågt. Ett aktivt idrottsliv är hälsofrämjande även långt upp i åren och ger därför sannolikt samhällsekonomiska vinster. Därför föreslår vi införandet av ett äldreaktivitetsstöd inom idrotten. Vi tror att föreningslivet är fullt kapabelt att ta ansvar för att stimulera äldres idrottande på samma premisser som för barn och unga. Vi tror inte att det behöver uppstå konkurrens mellan dessa båda behövande grupper inom satsningar på idrotten – det handlar främst om att nyttja resurserna bättre.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande

Motion (2009:2) av Jari Visshed m.fl. (s) om Ett idrottsligt äldreaktivitetsstöd anses besvarad med vad föredragande borgarråd anför i utlåtandet.

Stockholm den 26 augusti 2009

På kommunstyrelsens vägnar:
STEN NORDIN

Ewa Samuelsson

Ylva Tengblad

Reservation anfördes av *Carin Jämtin, Roger Mogert, Malte Sigemalm och Mirja Räihä Järvinen* (alla s), *Emilia Hagberg* (mp) och *Ann-Margarethe Livh* (v) med hänvisning till reservationen av (s), (mp) och (v) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

Jari Visshed m.fl. (s) har skrivit en motion (2009:2) om ett idrottsligt äldreaktivitetsstöd och föreslår att kommunfullmäktige beslutar

- att ge idrottsnämnden i uppdrag att, i samarbete med äldre- och äldreomsorgsnämnden utforma ett äldreaktivitetsstöd i enlighet med motionen
- att ge idrottsnämnden i uppdrag att utforma ett system för nolltaxa för äldres idrottande på stadens anläggningar
- att ge idrottsnämnden i uppdrag att utreda möjligheten till utökad belägningsgrad på idrottsanläggningarna, genom nolltaxa på särskilda tider eller i vissa anläggningar
- att utformningen av arbetet ska ske i samarbete med pensionärsföreningarna
- att idrottsnämnden tillförs för arbetet med äldreaktivitetsstödet och nolltaxan ytterligare 5 mnkr i enlighet med socialdemokraternas budgetförslag
- att Stockholm Business Region ges i uppdrag att i samverkan med Stockholms Idrottsförbund verkar för att fler idrottsliga seniortävlingar förläggs till Stockholmsregionen.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, idrottsnämnden, äldre- och äldreomsorgsnämnden, stadsdelsnämnderna Enskede-Årsta-Vantör och Östermalm samt Stockholm Business Region AB. Kommunstyrelsens pensionärsråd har tagit del av ärendet vid sitt sammanträde den 5 maj 2009. Stockholm Business Region AB har inkommit med kontorsyttrande som svar på remissen.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 11 maj 2009 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret instämmer i motionärernas beskrivning av de hälsofrämjande effekter motion och aktivitet har och hur detta kan minska ensamhet och isolering.

Flertalet av idrottsledarna har sina ordinarie arbeten på dagtid. När det gäller uppdraget att utreda ett äldreaktivitetsstöd och nolltaxa bedömer därför stadsledningskontoret att det blir svårt för idrottsföreningarna att ta ansvar för äldres motionerande eftersom det huvudsakligen skulle ske på dagtid.

Tillgången på befintliga idrottslokaler för ytterligare verksamhet är dålig då skolorna är nyttjare på dagtid och föreningarna på kvällar. Att erbjuda äldre personer en nolltaxa skulle innebära att övriga grupper skulle få stå tillbaka när det gäller att kunna boka tider i idrottsanläggningar.

Många pensionärer deltar idag i de motionsaktiviteter som genomförs i stadens sim- och idrottshallar. Idrottsnämnden har inlett ett samarbete med äldreförvaltning, vissa stadsdelsförvaltningar och pensionärsorganisationerna för att få fler äldre att motionera. Broschyren "Träna dig till livskvalitet! – aktiviteter för seniorer" beskriver de kurser och "drop-in" aktiviteter som genomförs i sim- och idrottshallarna. En aktivitetsdag i Åkeshovshallen för Kungsholmens stadsdelsförvaltning och en speciellt framtagen MåBra-kurs "MåBra-Senior" är andra exempel på vad som hittills åstadkommits. För att nå fler tillämpas också en subventionerad taxa för pensionärer på flertalet av aktiviteterna i simhallarna. Förhoppningen är att det inledda samarbetet kommer att leda till både ett ökat deltagande och fler aktiviteter för stadens äldre medborgare.

Idrottsnämnden har i verksamhetsplanen för 2009 fått i uppdrag "att utarbeta en långsiktig plan för hur stockholmarna ska motionera mer". I det arbetet kommer olika målgruppers nuvarande "motionsstatus" att beskrivas och förslag på aktiviteter som ökar motionerandet och föreningar och intresseorganisationer kommer att involveras i arbetet.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige som svar på motionen överlämnar stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Idrottsnämnden

Idrottsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 12 maj 2009 att godkänna förvaltningens redovisning som svar på remissen "Motion om ett idrottsligt äldreaktivitetsstöd".

Reservation anfördes av Jari Visshed m.fl. (s), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Else Lundin (mp), *bilaga 1*.

Idrottsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 21 april 2009 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen instämmer i motionärernas beskrivning av de hälsofrämjande effekter motion och aktivitet i föreningsliv har. Förvaltningen har i verksamhetsplanen för 2009 fått i uppdrag ”att utarbeta en långsiktig plan för hur stockholmarna ska motionera mer”. I det arbetet kommer olika målgruppers nuvarande ”motionsstatus” att beskrivas och förslag på aktiviteter som ökar motionerandet. Självklart kommer föreningar och intresseorganisationer att involveras i arbetet. Förslaget för att få stockholmarna att motionera mer kommer att redovisas i verksamhetsplanen för 2010.

Många pensionärer deltar idag i de motionsaktiviteter som genomförs i stadens sim- och idrottshallar. Ett arbete har också inletts tillsammans med äldreförvaltning, vissa stadsdelsförvaltningar och pensionärsorganisationerna för att få fler äldre att motionera. Broschyren ”Träna dig till livskvalitet! – aktiviteter för seniorer” som beskriver alla de kurser och ”drop-in” aktiviteter som genomförs i sim- och idrottshallarna, en aktivitetsdag i Åkeshovshallen för Kungsholmens stadsdelsförvaltning och en speciellt framtagen MåBra kurs ”MåBra-Senior” är några exempel på vad som hittills åstadkommit. För att nå fler tillämpas också en subventionerad taxa för pensionärer på flertalet av aktiviteterna i simhallarna. Förhoppning är att det inledda samarbetet kommer att leda till både ett ökat deltagande och fler aktiviteter för stadens äldre medborgare.

Andra åtgärder måste dock enligt förvaltningen vidtas för att nå de många äldre som bor i så kallade särskilda boenden och som idag alltför sällan får möjlighet att komma ut och få röra på sig. I det välkända Bunkefloprojektet (stadsdel i Malmö), som framför allt är ett projekt för att öka ungdomars hälsa, har en av sidoaktiviteterna varit att ungdomar på schematid fått gå ut och promenera med boende inom äldreomsorgen. Det ledde förutom till bättre hälsa för de äldre till ett möte som många ungdomar idag inte har med den äldre generationen. För att på ett bra sätt bidra till att förbättra hälsan för bland annat den här målgruppen måste liknande åtgärder som denna, men även andra åtgärder utöver de traditionella, prövas. En idé kan vara att ge sommarjobbsökande ungdomar arbete i äldreomsorgen med uppgift att gå ut och gå med de boende. Det är helt nödvändigt att stimulera den personal som redan finns inom äldreomsorgen att engagera sig i dessa frågor. Lämpliga lokaler finns dessutom att tillgå för enklare aktiviteter.

När det gäller uppdraget att utreda ett äldreaktivitetsstöd och nolltaxa ser förvaltningen problem att idrottsföreningar inte i någon större utsträckning kommer att kunna ta ett ansvar för äldres motionerande. Ett extra aktivitetsstöd har troligtvis inte några större effekter för att skapa en ökad aktivitet för de äldre. Dessutom måste verksamheten i huvudsak genomföras på dagtid när flertalet av idrottsledarna har sina ordinarie arbeten. Tillgången på befintliga idrottslokaler för ytterligare verksamhet är också dålig då skolorna är nyttjare på dagtid och föreningarna på kvällar. Att erbjuda 0-taxa förändrar tyvärr inte anläggningstillgången.

Äldrenämnden

Äldrenämnden beslutade vid sitt sammanträde den 12 maj 2009 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som sitt yttrande över motionen av Jari Visshed m.fl. (s) om ett idrottsligt äldreaktivitetsstöd.

Reservation anfördes av vice ordföranden Leif Rönngren m.fl. (s) samt ledamoten Eivor Karlsson (mp) och tjänstgörande ersättaren Berit Bornecrantz Dias (v), *bilaga 1*.

Äldreförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 14 april 2009 har i huvudsak följande lydelse.

Att hälsofrämjande aktiviteter så som kultur och motion i olika former har en positiv inverkan på individen, oavsett ålder, är vetenskapligt belagt. Äldreförvaltningen anser att det är viktigt att stadens äldre ges möjlighet till att delta i olika former av kulturell- och idrottslig verksamhet.

Äldre 65 år och äldre

Äldreförvaltningen kan konstatera att gruppen äldre, personer 65 år och äldre, inte är en homogen grupp. En del är friska och klarar sig självständigt och andra är svårt sjuka och har ett stort omvårdnadsbehov. För att förtydliga gruppens olika särdrag och förutsättningar delas den in i tre undergrupper. Undergrupperna är indelade enligt följande:

Äldre som klarar sig helt självständigt.

Äldre som är i behov av hjälp med serviceinsatser.

Äldre som är i behov av hjälp med service- och omvårdnadsinsatser.

Varje undergrupp kan sedan delas in i äldre som är aktiva och äldre som inte är det.

Människor är olika och de som har varit aktiva och deltagit i olika aktiviteter och sociala sammanhang som unga förblir oftast så även när de blir äldre. Att motivera någon som är inaktiv till att bli mer aktiv är dock en stor utmaning. Men det är knappast troligt att dessa personer skulle ändra sitt beteende och börja idrotta även om ett 0-taxesystem infördes.

Äldre som klarar sig helt självständigt

En stor grupp är äldre som upp i hög ålder klarar sig själva utan någon hjälp.

Många äldre i denna grupp lever ett aktivt liv, men det finns också äldre som inte är motiverade till att ingå i olika föreningar eller att delta i olika aktiviteter.

Äldre som är aktiva kommer med största sannolikhet att förbli det så länge det är

möjligt. En stor utmaning är att kunna motivera äldre som inte deltar i någon hälsofrämjande aktivitet och inte heller så önskar. Samtidigt är det viktigt att respektera den enskildes önskemål och beslut.

Äldre som är i behov av hjälp med serviceinsatser

En annan grupp är äldre som är i behov av någon form av hjälp med serviceinsatser. Även i denna grupp finns det äldre som tidigare varit aktiva i olika former och som med största sannolikhet kommer att vara det även fortsättningsvis så länge som det är möjligt. Därtill finns det en grupp äldre som inte är motiverade till att delta i vare sig hälsofrämjande aktiviteter eller att ingå i olika föreningar.

Äldre som tidigare varit aktiva i olika former kan vara behjälpta av att få lokal information om de hälsofrämjande aktiviteter som finns i närområdet. Det är inte så säkert att denna grupp äldre längre orkar åka omkring och ta del av de olika erbjudanden som finns i staden. Med all respekt för individens egna val är det en än större utmaning är att kunna motivera de äldre som tidigare inte varit aktiva och som inte heller önskar att vara det.

Äldre som är i behov av hjälp med service- och omvårdnadsinsatser

En tredje grupp är äldre med stora behov av hjälpinsatser i form av service- och omvårdnadsinsatser. Denna grupp äldre är antingen boende i ordinärt boende eller i någon form av särskilt boende såsom servicehus eller vård- och omsorgsboende. Deras individuella behov av olika typer av aktiviteter, utevistelse m.m. ska biståndshandläggaren beakta i behovsbedömningen. Av genomförandeplanen ska det framgå hur utföraren planerar att tillgodose den enskildes individuella behov av hälsofrämjande aktiviteter som är beslutade och beställda av biståndshandläggaren.

Träffpunkter och frivilligverksamheter

Av Stockholms stads äldreplan 2007-2011 framgår att staden ska stimulera tillkomsten av verksamheter för samvaro och aktiviteter för äldre. Träffpunkter kan med fördel bedrivas av, eller i samverkan med, frivilligorganisationer, pensionärsorganisationer och även bostadsbolag.

Så gott som samtliga stadsdelsförvaltningar har träffpunkter som vänder sig till äldre boende i stadsdelsområdet. En del stadsdelsförvaltningar har flera träffpunkter i stadsdelsområdet. Aktiviteter som pågår varierar i stort men exempel på hälsofrämjande aktiviteter är bland annat promenadgrupper, stavgång, gymnastik, dans m.m.

Förebyggande hembesök

Samtliga medborgare i staden som fyllt 75 år ska erbjudas förebyggande hembesök. Vid dessa uppsökande hembesök är det ett ypperligt tillfälle att informera om de hälsofrämjande aktiviteter som finns att tillgå i närområdet.

Kultur för äldre Hälsofrämjande aktiviteter

Äldreförvaltningen och kulturförvaltningen har tagit initiativ till ett samverkansprojekt för att genomföra särskilda kulturinsatser inom äldreomsorgen i enlighet med budget 2008. Projektet, Kultur för äldre, genomfördes 2008 som ett pilotprojekt i stadsdelsområdet Rinkeby-Kista. Projektet Kultur för äldre - Hälsofrämjande

aktiviteter fortsätter som ett samverkansprojekt mellan äldreförvaltningen och kulturförvaltningen under 2009. Projektet kommer i år att inkludera samtliga stadsdelsområden och även att omfatta motionsaktiviteter. Hälsans betydelse för individens välmående kommer att vara i fokus.

Nätverk med idrottsförvaltningen

Äldreförvaltningen kommer under våren att göra en genomlysning av de motionsaktiviteter som erbjuds äldre, i staden, med någon form av hemtjänst. Utifrån resultatet kommer vidare planering att göras. Äldreförvaltningen påbörjade 2008 ett samarbete med idrottsförvaltningen och startade då ett nätverk där även några stadsdelsförvaltningar ingår. Samarbetet med idrottsförvaltningen planeras fortgå och utvecklas.

Utveckling av hälsofrämjande aktiviteter för äldre

Äldreförvaltningen konstaterar att gruppen äldre är stor och deras behov och förutsättningar varierar. Vid planering av olika hälsofrämjande aktiviteter är det angeläget att se till målgruppen och hur denna bäst kan få sina behov tillgodosedda. Äldreförvaltningen planerar att göra en genomlysning av vilka hälsofrämjande aktiviteter som idag erbjuds äldre boende i ordinärt boende med hemtjänst.

0-taxesystem

Äldreförvaltningens uppfattning är att det är rimligt att den enskilde betalar en avgift för att delta i olika fritidsaktiviteter. Det finns ett stort antal motionsklubbar och idrottsförvaltningen i Stockholm som har särskilt riktade program till äldre och en del av dessa är subventionerade för pensionärer.

Att vara en aktiv motionsutövare eller en mer inaktiv person handlar om livsstil. Informationssatsningar kan få en del att ändra en mindre bra livsstil till en mer hälsosam sådan. Men det är alltid den enskildes egna beslut som avgör. Att försöka påverka en person med en ohälsosam livsstil är i och för sig en utmaning men att generellt införa ett 0-taxesystem för äldre är kanske inte vad som krävs för att motivera dessa personer till att bli mer aktiva motionsutövare.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 14 maj 2009 att tillstyrka motionen och överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av vice ordföranden Magnus Dannqvist, ledamöterna Mervi Mäkinen Andersson, Sonja Mogert, tjänstgörande ersättaren Lars-Göran Carlsson (alla s), ledamöterna Rosa Lundmark (v), Jonas Eklund (mp), *bilaga I*.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 1 april 2009 har i huvudsak följande lydelse.

I motionen föreslås att ett äldreaktivitetsstöd i form av 0-taxa för nyttjande av idrottsnämndens lokaler och anläggningar för godkända pensionärsorganisationer införs för att stödja idrottandet bland de äldre. Kraven för att beviljas äldreaktivitetsstödet ska vara medlemskap i föreningen och att minst 50% av de bidragsberättigade medlemmarna är bosatta i Stockholms stad. Utformandet av ett system för nolltaxa föreslås ske i samverkan mellan idrottsnämnden, äldre- och äldreomsorgsnämnden och pensionärsorganisationerna. I uppdraget föreslås ingå att utreda möjligheten till utökad beläggningsgrad på idrottsanläggningarna på särskilda tider eller i vissa anläggningar för äldres nyttjande.

Förvaltningen tycker att det är positivt med alla hälsobefrämjande insatser som anordnas för alla målgrupper inklusive äldre och är positiv till införande av nolltaxa för målgruppen. Detta skulle kunna utgöra ett bra komplement till de aktiviteter som erbjuds inom äldreomsorgen. För äldreomsorgens vidkommande är det angeläget att de äldre som har svårt att ta sig till och från platser för att delta i aktiviteter får dessa tillgodosedda på annat sätt. Det är därför viktigt att friskvårdsaktiviteter även fortsättningsvis kan erbjudas inom vård- och omsorgsboenden och öppna dagverksamheter och att en förändring av taxan inte bekostas inom äldreomsorgens budget. Samtliga enheter och öppna dagverksamheter som finns inom äldreomsorgen erbjuder sådana insatser anpassade till deltagarnas förmåga.

Sedan ett antal år tillbaka tilldelas pensionärsorganisationer och andra föreningar som verkar inom stadsdelen bidrag för sina verksamheter där även hälsobefrämjande insatser anordnas.

Östermalms stadsdelsnämnd

Östermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 14 maj 2009 följande:

Att hälsofrämjande aktiviteter så som kultur och motion i olika former har en positiv inverkan på individen, oavsett ålder, är vetenskapligt belagt. Vi anser att det är viktigt att stadens äldre ges möjlighet att delta i olika former av kulturell- och idrottslig verksamhet. Människor är olika och de som har varit aktiva och deltagit i olika aktiviteter och sociala sammanhang som unga förblir oftast så även när de blir äldre.

Att vara en aktiv motionsutövare eller en mer inaktiv person handlar om livsstil. Informationssatsningar kan få en del att ändra en mindre bra livsstil till en mer hälsosam sådan. Men det är alltid den enskildes egna beslut som avgör. Att försöka påverka en person med en ohälsosam livsstil är i och för sig en utmaning, men att generellt införa ett nolltaxesystem för äldre är inte vad som krävs för att motivera dessa personer till att bli mer aktiva motionsutövare. Vi

anser att det är rimligt att den enskilde själv betalar en avgift för att delta i olika fritidsaktiviteter. Det finns ett stort antal motions- och idrottsklubbar i Stockholm. Idrottsförvaltningen som har särskilt riktade program till äldre, erbjuder redan idag en hel del subventionerade aktiviteter för pensionärer.

Äldreförvaltningen påbörjade 2008 ett samarbete med idrottsförvaltningen och startade då ett nätverk där även några stadsdelsförvaltningar ingår.

Äldreförvaltningen i Stockholms stad kommer under våren att göra en genomlysning av de hälsofrämjande motionsaktiviteter som erbjuds äldre i staden. Utifrån resultatet kommer vidare planering att göras. Samarbetet med idrottsförvaltningen planeras fortgå och utvecklas och vi hoppas därmed att vi kan stimulera ännu fler till hälsosamma livsstilar.

Reservation anfördes av vice ordförande Rolf Lindell m fl (s), ledamöterna Marion Sundqvist (mp) och Per Hamnström (v), *bilaga 1*.

Östermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 23 april 2009 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltning ställer sig positiv till satsningar som stödjer äldres möjligheter att utöva sociala och fysiskt inriktade aktiviteter. Motion är ett bra sätt att främja hälsan och hålla uppe funktionsförmågan. De hälsomässiga fördelarna av att vara fysiskt och socialt aktiv upp högt upp i åldrarna är väl kända och kan fördröja eller minska behovet av vård och omsorg. Det är således viktigt att kunskapen om detta på olika sätt omsätts i praktisk verksamhet.

Ett idrottsligt äldreaktivitetsstöd kan vara ett sätt att stimulera till ökad fysisk aktivitet hos den äldre åldersgruppen och öka pensionärsföreningarnas möjligheter att behålla och utveckla sina verksamheter inom området. För att motivera så många äldre som möjligt till ökat idrottsligt engagemang är det viktigt att aktiviteterna är anpassade efter målgruppens särskilda krav och önskemål. Som förvaltningen ser det är det därför bra om utformningen av stödet, i enlighet med förslaget, sker i samarbete med äldrenämnden och pensionärsorganisationerna.

Stockholms Business Region AB

Stockholm Business Region AB:s kontorsyttrande daterat den 1 maj 2009 har i huvudsak följande lydelse.

Event Stockholm drivs av affärsområdet Evenemang inom Stockholm Visitors Board (SVB). Det är ett partnerskap mellan offentlig verksamhet och näringsliv som skapats för att uppnå Stockholms vision om att vara en evenemangs- och upplevelse-

stad i världsklass.

I den globaliserade världen ökar konkurrensen mellan städer och regioner om evenemang. Ofta tävlar Stockholmsregionen med städer och regioner som har lika många eller fler invånare som hela vårt land. För att vi ska kunna hävda oss i konkurrensen krävs kraftsamling och samarbete mellan offentlig verksamhet och privat näringsliv. Det är bakgrunden till att Stockholm Visitors Board och näringslivet har bildat Event Stockholm.

Event Stockholm marknadsför Stockholm som en evenemangs- och upplevelsestad i världsklass och systematiskt bearbetar arrangörer i syfte att värva främst internationella evenemang inom idrott, nöje, kultur och mässor till Stockholm.

Stockholm är en framträdande idrottsstad med stora framgångar inom både individuella sporter och lagidrotter. Merparten av Sveriges större återkommande idrottsevenemang äger redan idag rum i Stockholm. Varje år står också Stockholm värd för en stor mängd internationella idrottsevenemang.

Målgruppen som bearbetas är exempelvis Riksidrottsförbundet, specialidrottsförbund, internationella idrottsförbund, Sveriges Olympiska Kommitté, specialidrottsdistriktsförbund, distrikt idrottsförbund och föreningar.

Inom ramen för Stockholm Visitors Board uppdrag samverkar vi med Stockholms Idrottsförbund.

Möjligheten att erhålla intäkter från sponsorer och entrébiljetter är begränsade inom internationella senioridrottsliga evenemang. Samtidigt är kostnaden för exempelvis upplåtelsen av arenor densamma som för andra typer av evenemang.

Stockholm Visitors Board stödjer internationella senioridrottsliga evenemang då dessa har en stor betydelse för besöksnäringen i Stockholm. Masters EM i simning som arrangerades på Eriksdalsbadet 2005 var ett sådant exempel. Ett annat är Veteran VM i bordtennis som kommer att arrangeras i Stockholm Globe Arenas arenor 2012.

Kommunstyrelsens pensionärsråd

Kommunstyrelsens pensionärsråd behandlade ärendet vid sitt sammanträde den 5 maj 2009 och beslutade att lägga ärendet till handlingarna utan erinran.

RESERVATIONER M.M.

Idrottsnämnden

Reservation anfördes av Jari Visshed m.fl. (s) enligt följande

Vi ser positivt på de insatser som idrottsförvaltningen gör för att stimulera äldres idrottande och vi ser fram emot en redovisning av de uppdrag de fått i verksamhetsplanen för 2009 vad gäller just denna fråga.

Vi ställer oss dock tvekande till förvaltningens remissvar på motionen framför allt vad gäller frågan om att utarbeta ett äldreaktivitetsstöd och nolltaxa för äldre. Att föreningslivet inte skulle kunna ta ansvar för äldres idrottande på samma sätt som de gör för barn och unga tror vi är en myt. Det finns många pensionerade ledare som skulle kunna leda andra pensionärer i sina idrotter. Äldre leder äldre. Någon konkurrens om föreningarnas ledare skulle det enligt vår bedömning inte vara tal om. Snarare en möjlighet att nyttja en resurs som kanske inte alltid syns så tydligt.

I bokslutet för 2008 står att läsa att anläggningarnas beläggning i tid har sjunkit. Vi vet att det är trångt i våra hallar, men uppenbarligen har det av olika skäl skapats tidsutrymme i våra anläggningar. Vi förväntar oss inte att en satsning som motionen föreslår skulle skapa en rusning efter tider på kvällstid, utan snarare en möjlighet att fylla vissa anläggningar på lediga tider under dagtid. Det innebär dessutom att satsningen inte konkurrerar med barn- och ungdomsverksamheten på kvällstid.

Särskilt uttalande gjordes av Else Lundin (mp) enligt följande

För att motverka den åldersegregation som finns, framför allt i stockholmsregionen är det betydligt mer konstruktivt att uppmuntra idrottsföreningar att aktivt arbeta för att få fler äldre till sina aktiviteter. Analogt med den tonårspeng som finns för att stimulera idrottsföreningar att aktivt arbeta för att behålla sina ungdomar, införa en ”äldrepenning”. Det skulle vara ett lyft ekonomiskt, socialt och framför allt ur ett folkhälso-perspektiv.

Äldrenämnden

Reservation anfördes av vice ordföranden Leif Rönngren m.fl. (s) samt ledamoten Eivor Karlsson (mp) och tjänstgörande ersättaren Berit Bornecrantz Dias (v) enligt följande

Vi yrkar att äldrenämnden beslutar i huvudsak i enlighet med äldreförvaltningens tjänsteutlåtande samt bifaller motionen och därutöver anför följande

Både motionärerna och äldreförvaltningen tar upp viktiga aspekter på hur viktigt det är med aktivering, kultur och motion för människor. Det är hälsofrämjande och därmed i det långa loppet positivt både för individen och för samhället. Hur stor andel som den enskilde skall betala och bekosta själv kan alltid diskuteras. Det som är viktigt är att alla goda krafter, myndigheter, organisationer, föreningar och frivilliga måste få kunna samverka kring aktiviteter, inte minst utomhus - grönområden kring äldreboenden är ovedersägliga tillgångar för hälsan - och olika anläggningar.

Trots att det finns en mångfald av aktörer och intressenter och att utbudet är stort, kan det alltid bli bättre, vilket är en god ambition från motionärerna.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av vice ordföranden Magnus Dannqvist, ledamöterna Mervi Mäkinen Andersson, Sonja Mogert, tjänstgörande ersättaren Lars-Göran Carlsson (alla s), ledamöterna Rosa Lundmark (v), Jonas Eklund (mp) enligt följande

Vi bifaller i huvudsak förvaltningens förslag till beslut samt anför därutöver följande:

Regelbunden fysisk aktivitet och motion har tydliga hälsobefrämjande effekter. Alla åtgärder som kan vidtas för att öka den fysiska aktiviteten i alla åldrar och även bland de äldre ger hälsovinster. Vi vill även peka på behovet av sociala aktiviteter i form av föreningsliv och sociala träffpunkter, varför frågan om nolltaxa i stadens samlingslokaler för äldre och översyn av stödet till organisationer som organiserar och aktiverar äldre också måste ingå i ett äldreaktivitetsstöd.

Östermalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av vice ordförande Rolf Lindell m fl (s), ledamöterna Marion Sundqvist (mp) och Per Hamnström (v) enligt följande

Vi reserverar oss mot nämndens beslut med hänvisning till yrkande att bifalla förvaltningens förslag.

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Motioner

2009:2

2009:2

Motion av Jari Visshed m.fl. (s) om ett idrottsligt äldre- aktivitetsstöd

Dnr 326-158/2009

Ett grundläggande behov för alla människor är regelbunden fysisk aktivitet. Regelbunden aktivitet och motion har tydliga hälsofrämjande effekter för människor av alla åldrar. Samtidigt vet man att den fysiska aktiviteten är som högst i unga år för att sedan sjunka successivt under livet. Under skoltiden finns en obligatorisk gymnastikundervisning som har en viktig uppgift i att aktivera och skapa intresse för motion och idrottande. Samtidigt finns det ett brett utbud av idrottsföreningar som vänder sig till både barn och ungdomar. Det finns ett välfungerade seriespel och turneringar i de flesta idrotter.

Bland Stockholms äldre befolkning är den fysiska aktiviteten och det idrottsliga engagemanget allt för lågt. Kanske finns inte heller tillräcklig uppmuntran från idrottsföreningarnas sida för driva idrottsliga verksamhet för Stockholms äldre befolkning. Vi tror dock att det skulle vara mycket positivt både för Stockholms idrottsrörelse och för Stockholms äldre om fler äldre vara aktiva i idrottande och i idrottsrörelsen. Engagemang och aktivitet i föreningsliv har ju också flera positiva sociala effekter bland annat genom minskad isolering och ensamhet. Sociala mötespunkter är av stor vikt för dagens äldre. För många äldre som bor ensamma blir det desto viktigare med ett socialt och aktivt liv. Därför måste ett stort utbud av träffpunkter i staden betraktas som ännu mer självklart. Staden idrottsanläggningar skulle i större utsträckning kunna vara en sådan träffpunkt för äldre stockholmare. Fysisk aktivitet och social samvaro har också tillsammans mentalt hälsofrämjande effekter. Bland annat tycks det leda till en minskad sannolikhet för utvecklandet av demenssjukdomar.

Fysisk aktivitet minskar behovet av vård och omsorg. Ett aktivt idrottsliv är alltså en form av förebyggande hälsoinsats. Därmed kan det finnas stora sam-

hällsekonomiska vinster tack vare en friskare äldrebefolkning. Även socialstyrelsen resonerar i linje med detta och pekar i sin lägesrapport "Vård och omsorg om äldre" från 2008 på sambandet mellan hälsa, socialt nätverk, förmågan att klara dagliga aktiviteter och hur mycket vård och omsorg den äldre befolkningen behöver. Dessa faktorer har visat sig vara betydelsefulla för om de äldre är i behov av vård eller inte.

Motion ökar välbefinnandet, stärker musklerna och skyddar oss ifrån bland annat hjärt- och kärlsjukdomar, diabetes, högt blodtryck och depressioner. Motion är också en viktig del av rehabiliteringen vid dessa hälsoproblem.

En aktiv livsstil underlättar det vardagliga livet. Träning av kroppen och musklerna lindrar smärtor och lätt konditionsträning som promenader eller vattengympa, gör att vi får bättre cirkulation och mer ork.

Eftersom resurserna till äldreomsorgen är så knappa, är också personalens tid på äldreboendena runt om i staden mycket begränsade. Enligt äldreombudsmannens årsrapport 2008 har antalet synpunkter på bristen av stimulans och möjligheten till en meningsfull tillvaro ökat kraftigt. Flera närstående uppger att de äldre aldrig eller alltför sällan får komma ut och röra på sig och att de får för lite frisk luft och solljus.

Öppna dagverksamheter finns i de flesta stadsdelsnämnder men totalt och i genomsnitt är de dock ganska få. Att 30 dagverksamheter ska kunna erbjuda spännande och inspirerande verksamheter för över 60.000 personer över 75 år är inte realistiskt. Ett ökat engagemang i idrottsrörelsen skulle dock kunna bidra positivt till en meningsfull sysselsättning för många äldre.

Idag råder 0-taxa i idrottsnämndens lokaler och anläggningar för godkända föreningars barn- och ungdomsverksamhet. Detta innebär att dessa helt kostnadsfritt kan hyra tider i de idrottsanläggningar och gymnastiksalor som tillhandahålls av Stockholms stad. Självklart ska detta stöd till barn- och ungdomsidrotten vara kvar men vi anser att det är dags att nu även börja stödja pensionärs idrottande. Därför föreslår vi att ett liknade 0-taxesystem inför för pensionärer.

Kraven för att beviljas äldreaktivitetsstödet ska ligga i linje med de föreskrifter som gäller för barn- och ungdomsstödet, det vill säga bland annat det ska krävas medlemskap i föreningen och att minst 50% av de bidragsberättigade medlemmarna är boende i Stockholms stad.

Som en symbol för att den fysiska aktiviteten är viktigt i alla åldrar bör staden också arbeta aktivt för att höja statusen för senioridrotten. Senioridrottare bör på samma viss som övriga Svenska Mästare i stadshusets årliga "SM-medaljörerna" få sin rättmätiga hyllning. Stockholms Visitors Board bör även

fortsätta arbetet med att stödja marknadsföringen av internationella senioridrottsliga evenemang i Stockholm.

Med hänvisning till ovan anförda föreslår vi att kommunfullmäktige beslutar att

1. ge idrottsnämnden i uppdrag att, i samarbete med äldrenämnden utforma ett äldreaktivitetsstöd i enlighet med denna motion
2. ge idrottsnämnden i uppdrag att utforma ett system för nolltaxa för äldres idrottande på stadens anläggningar
3. ge idrottsnämnden i uppdrag att utreda möjligheten till utökad beläggingsgrad på idrottsanläggningarna, genom äldre nolltaxa på särskilda tider eller i vissa anläggningar
4. utformningen av arbetet ska ske i samarbete med pensionärsföreningarna
5. idrottsnämnden tillförs för arbetet med äldreaktivitetsstödet och nolltaxan ytterligare 5 miljoner kronor i enlighet med socialdemokraternas budgetförslag
6. Stockholms Business Region ges i uppdrag att i samverkan med Stockholms Idrottsförbund verkar för att fler idrottsliga seniortävling förläggs till Stockholmsregionen.

Stockholm den 26 januari 2009

Jari Visshed

Lilian Falkbäck

Leif Rönngren